

Stan zdrowia mieszkańców

URAZY, ZMIANY ROZWOJOWE

Jak już wspomniano, zmiany degeneracyjne lub zapalne mogą powstać m.in. w wyniku urazów oraz często przyjmowanej pozycji ciała. Takie zmiany również zaobserwowano na kościach ludności zamieszkującej dawny Pruszcz Gdański, jednak w niewielkiej liczbie przypadków. **Urazy** wystąpiły głównie w obrębie czaszki (ryc. 21), obojczyka (ryc. 22), żeber (ryc. 23), kości kończyn górnych (ryc. 24) i dolnych (ryc. 25). Mogły powstać w wyniku walki, napadu, ale też upadku. Również zmiany powstające na skutek przyjmowanej często pozycji ciała zaobserwowano na kościach obręczy górnej i dolnej, co wskazuje na obciążenie układu ruchu. Były one konsekwencją intensywnej pracy na roli, częstej jazdy konnej lub systematycznego uczestnictwa w walkach.

Na materiale kostnym odnotowano także **zmiany rozwojowe**, które kształtują się w okresie płodowym, noworodkowym lub we wczesnym dzieciństwie w wyniku wpływu genów oraz czynników środowiskowych. Jedne nie powodują zaburzeń w funkcjonowaniu organizmu, inne mogą jednak wiązać się z pewnymi ograniczeniami. Na badanych szkieletach odnotowano głównie zmiany pierwszego rodzaju, w postaci nieprawidłowości w przebiegu szwów czaszkowych (ryc. 26), redukcji lub przerostu drobnych struktur morfologicznych (ryc. 27).

Ryc. 22. Zmiana pourazowa z przemieszczaniem odłamów (nieprawidłowy wzrost) lewego obojczyka u młodzieńca z grobu 134, PG 7.

Ryc. 21. Wgniecenie zewnętrznej powierzchni kości czołowej nad prawym oczodołem u mężczyzny, uraz zadany prawdopodobnie narzędziem obłym, grób 8A, PG 5.

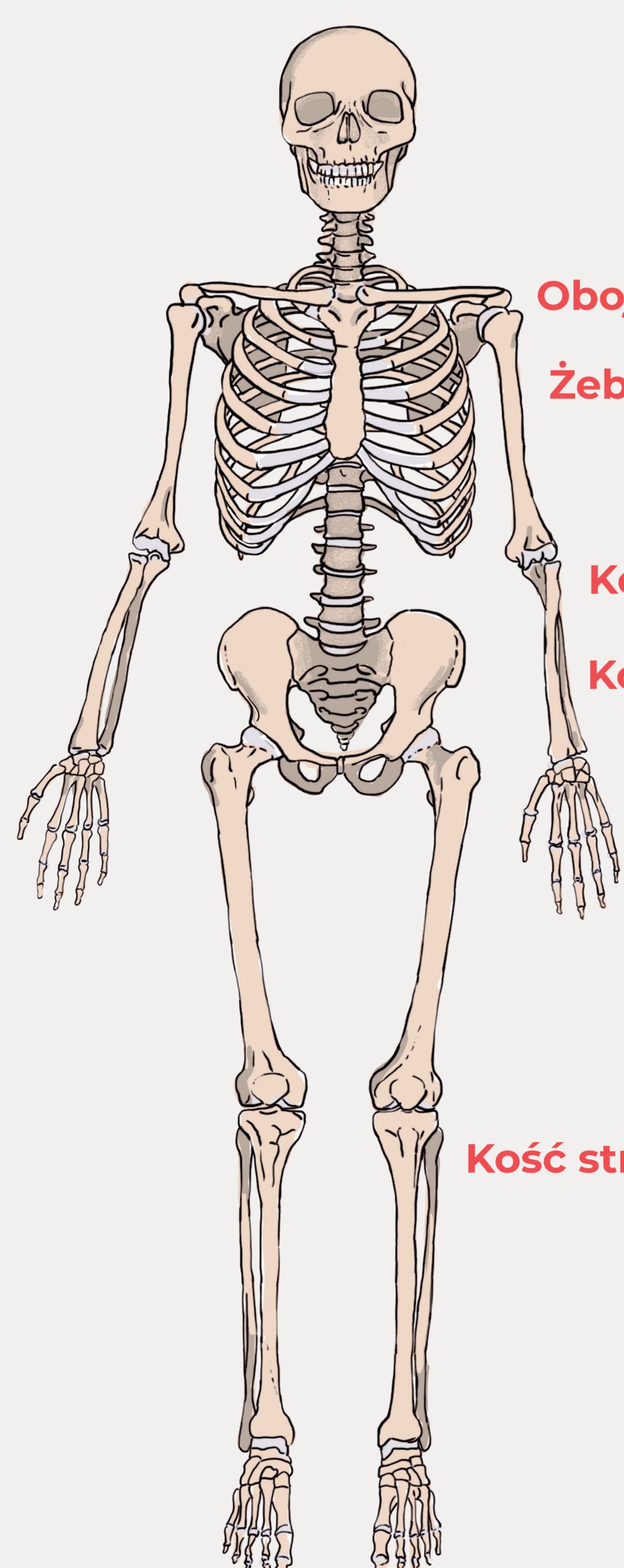
Ryc. 23. Zmiana pourazowa lewego żebra z obszarem zagęszczenia struktury kości u mężczyzny (35–45 lat) z grobu 247, PG 7.

Ryc. 26. Zachowany szew czołowy (sutura metopica), który zrasta się do 8. roku życia, u młodej kobiety (20–30 lat) z grobu 79, PG 10.

Ryc. 24. Złamanie typu Collesa w obrębie nasady dalszej kości promieniowej u dojrzałego mężczyzny (40–50 lat) z grobu 91a, PG 7.

Obojczyk (ryc. 22)

Żebro (ryc. 23)

Kość promieniowa (ryc. 24)

Kość krzyżowa (ryc. 27)

Kość strzałkowa (ryc. 25)

Ryc. 27. Rozszczep odcinka krzyżowego kręgosłupa (spina bifida occulta), który mógł przyczynić się do niedowładu lub porażenia mięśni kończyn dolnych, u dojrzałego mężczyzny (40–50 lat) z grobu 250A, PG 7.

Ryc. 25. Zmiana po otwartym złamaniu części dalszej kości strzałkowej z wtórną infekcją u młodego mężczyzny (20–30 lat) z grobu 281, PG 7.

